

Kardinalova bo?i?na poruka

1.

Bo?i? daje smisao na?oj sada?njosti

Crkva na Bo?i? moli Boga koji je divno saznao ?ovje?je dostojanstvo, a jo? ga divnije obnovio, da nam udijeli dioni?tvo u bo?anstvu svoga Sina, koji je ro?enjem uzeo na?u ljudsku narav (usp. Zborna molitva Euharistije Ro?enja Gospodnjega). U toj je molitvi izra?ena sr? Bo?i?noga otajstva: ?ovje?je dostojanstvo i povezanost naravi i nadnaravnoga. Upravo se ti naglasci isti?u u govorima

?to ih je papa Franjo odr?ao neposredno prije do?a??a, 25. studenoga 2014. godine, u Strasbourgu, u Europskom parlamentu i Vije?u Europe. Papa je govorio na na?in koji se ne ti?e poglavito politi?kih odnosa za budu?nost Europe, nego se ti?e sr?i ?ovjekova ?ivota i njegova odnosa prema drugim ljudima i svijetu. Ti Papini govori polaze od cjeline kr??anske Radosne vijesti, a osobno sam ih do?ivio kao dragocjeni dar u svjetlu Bo?jega utjelovljenja u Isusu Kristu.

Slijede?i Papine govore u Parlamentu i Vije?u, lako ?emo otkriti i terminologiju i sadr?aj koji se izravno ti?e bo?i?noga navje?taja. On je iznimna poruka cijeloj Europi, a mi ga u Hrvatskoj ?itamo u njegovoj aktualnosti za na? povijesni trenutak Crkve i naroda. Vrijedni su ti govori da se svi, ne samo ljudi u politici, na njih vra?amo, da ih razmatramo i da se pitamo na koji na?in istaknute vrjednote kao vjernici trebamo ugra?ivati u hrvatsko dru?tvo.

2.

Nije mogu? napredak uz kulturu odbacivanja

Navodim sredi?nje izreke iz dvaju govora pape Franje, da bismo lak?e prepoznali nit koja se ti?e nas. U njegovim rije?ima jo? lak?e spoznajemo koliko smo sa svojom hrvatskom kulturom dio europske zbilje, njezina bogatstva i njezina siroma?tva. Papa najavljuje »poruku nade koja se temelji na pouzdanju«. Ta je pak nada »u Gospodinu koji preobra?ava zlo u dobro i smrt u ?ivot«, dok je pouzdanje vezano uz ?ovjeka, kao osobu koja je obdarena nadnaravnim dostojanstvom. Te dvije rije?i: nadnaravno, odnosno transcendentno i dostojanstvo, u sr?i su Bo?i?noga otajstva.

To je dostojanstvo klju?na rije? za Papin pristup u kojemu isti?e jedinstvenost i neponovljivost ljudske osobe te vrijednost svakoga ?ovjeka. Iz toga dostojanstva proistje?e i sloboda, kao i neotu?iva ljudska prava. Na toj podlozi me?usobnoga pro?imanja izvori?ta u Bogu svakoga ?ovjeka, specifi?nosti ljudske naravi i dostojanstva, lak?e se vide sada?nji poku?aji odvajanja ?ovjeka od antropolo?kih okvira. Ako se zanemare ta polazi?ta, posljedice su velike, jer se ti?u razlu?ivanja dobra i zla, uzajamne povezanosti

ljudi i budu?nosti koja mo?e zavr?iti u zabrinjavaju?im pojavama u na?em dru?tvu. Te?ko je zamisliv stvarni boljitak i napredak s pojavama kao ?to su osamljenost, nebriga za najslabije, iskori?tavanje drugih, nepovjerenje u ustanove, bezna?e i tjeskoba, ravnodu?nost, sebi?nost, odbacivanje, ?tovi?e - kako ?e??e ponavlja papa Franjo - cijelu tu kulturu moglo bi se nazvati kulturom odbacivanja. Ona je pokazatelj kamo vodi nepo?tivanje istine o ?ovjeku i njegovu dostojanstvu, jer se u odbacivanju lako mogu na?i i bolesnici i starije osobe i djeca, osobito za?eta, a jo? nero?ena.

3.

Promicati darove ljudske osobe

Stavimo li kulturu odbacivanja pred Bo?i?no otajstvo, vidjet ?emo da je ona suprotnost bo?i?nom pristupu. Govorom o ro?enju Isusa Krista govori se o Djetetu, o ?udu ro?enja ?ovjeka kao dara. ?ivot toga Djeteta prihva?en je, bez obzira na vanjske nepovoljne okolnosti, prihva?en je u svoj skromnosti i neima?tini. Marija i Josip brinu se za to krhko stvorenje i pristupaju mu s ljubavlju, s po?tovanjem i nje?no??u. I sami su do?ivjeli kulturu odbacivanja i odbijanja, prijetnji i progonstva. No, sve ?to su ?ivjeli prihva?ali su s otvoreno??u prema Bogu.

Buditi nadu i pru?ati je ne zna?i samo prepoznati sredi?njost ljudske osobe, nego ujedno i promicati darove koje ona nosi. Zato Papa na prvo mjesto stavlja odgoj, i to po?ev?i od obitelji. Doslovno ka?e: »Ujedinjena, plodna i nerazrje?iva obitelj sa sobom nosi temeljne elemente za pru?anje nade u budu?nost. Bez te ?vrsto?e, u kona?nici se gradi na pijesku, s te?kim dru?tvenim posljedicama.«

Osim obitelji isti?e i odgojne ustanove: ?kole i sveu?ili?ta, a u njima rast ljudske osobe u cjelini. U prostor odgoja stavlja i zauzimanje za stvoreni svijet (ekologiju), paze?i na osobnu odgovornost i na svijest da nismo gospodari svijeta u kojemu nam je Bog dao ?ivjeti. ?tovi?e, Papa skre?e pozornost na poljodjelstvo i na brigu za hranu kojom treba odr?avati ?ivot. U tom se kontekstu treba susretati s izazovom gladnih u svijetu. Na tim se premisama bolje vidi potreba za davanjem i vra?anjem dostojanstva ljudskom radu, otklanjaju?i sve ?to vodi k izrabljivanju ljudi, te ja?aju?i brigu za obitelji, ali i osjetljivost za prihva?anje izbjeglica koje Europu mole za pomo?.

4.

Poziv na kulturni razvoj

Svoj govor u Europskom parlamentu papa Franjo zavr?io je s naznakom tematike o miru, kojom je zapo?eo govor u Vije?u Europe, vra?aju?i se na slobodu i dostojanstvo ?ovjeka, odnosno na kulturu prihva?anja. Kao ?to je prepoznao problem kulture odbacivanja, tako je istaknuo i problem kulture sukoba kojoj je cilj uno?enje straha i marginalizacija. Ta kultura ubire gorke plodove, vidljive u raznim nedu?nim ?rtvama kojima se oduzima ljudsko dostojanstvo.

Tako mir nije puko ljudsko postignu?e dogovora. U kr??anskome poimanju mir je Bo?ji dar te plod slobodnoga i razumnoga

djelovanja koje te?i prema op?emu dobru u istini i ljubavi. Na tom tragu Papa poziva na kulturni razvoj koji je obilje?en ?e?njom za spoznajom, razvojem, napretkom i jedinstvom. To je mogu?e, ako postoje duboki korijeni i jako stablo. Korijeni o kojima Papa govori nalaze se duboko u istini. »Bez toga tra?enja istine, svaki ?ovjek postaje mjerom sam sebi.« Tako Papa, upozoravaju?i da ?ovjek, koji je nesposoban ?ivjeti dru?tvenu dimenziju i prihvatiti istinu o sebi, ?ivi individualizam koji je ljudski siroma?an, a kulturno neplodan.

Primje?uju?i upravo neka od tih obilje?ja u sada?njoj Europi, Sveti Otac upu?uje pitanja svim gra?anima Europe: Gdje je tvoja gorljivost? Gdje je tvoja ?e?nja za istinom? Pita o onim vrijednostima koje je Europa razvijala na podru?ju brige za ?ovjeka, u umjetnosti i dru?tvenoj osjetljivosti, te u politici, gospodarskoj i vjerskoj ba?tini. No, osim korijena i njegovanja spomena, va?na je i kreativnost, stvarala?ka snaga koja proizlazi iz tih korijena protiv sterilnosti kojom je zahva?eno sve europsko ozra?je.

5.

Novi pristup onomu obi?nomu

Poniru?i u otajstveni doga?aj koji slavimo u bo?i?noj no?i, uvi?amo ljudsku ?e?nju za ispunjenjem, za odgovorima koji nadilaze ?ovjeka, a o?ituju se u ro?enju Djeteta. I svaki put kad zastanemo pred tim otajstvom, osje?amo da nas ono nadilazi: nadilazi objava Boga koji je postao ?ovjekom, Stvoritelja koji je postao stvorenje, Vje?noga koji trpi smrtnost, Svemo?noga u djetinjoj nemo?i.

Otajstvo se uvijek odlikuje spajanjem redovitoga i djelomi?noga s izvanrednim i sveobuhvatnim. Jer se u Bo?i?nom otajstvu nalazi tako obi?an, svakodnevan doga?aj, koji ne bi trebao zaslu?iti posebnu pozornost - ro?enje ?ovjeka, dolazak malenoga ljudskoga bi?a na svijet. To velika ljudska povijest ne bi zabilje?ila kao posebnu vrijednost. Ipak, u spajanju svakida?njih doga?a i vjere doga?a se novi pristup onomu obi?nomu i primje?uje Bo?ja prisutnost u neznatnome i rubnome, samo naizgled neva?nome.

6.

Bo?i? se objavljuje i prihva?a u malenome

Osim toga, ro?enje Spasitelja nije Bo?ji odgovor samo na ?e?nju i i??ekivanje, nego i na ravnodu?nost. Sjetimo se one tu?ne re?enice koju susre?emo u evan?eoskome izvje??u: »? za njih nije bilo mjesta u svrati?tu« (Lk 2, 7). Nad radost zbog ro?enja nadvila se gor?ina zbog ravnodu?nosti i negostoljubivosti. I dok razmatramo lice novoro?enoga Spasitelja, ve? se nazire lice odba?enoga i raspetoga Isusa. Bo?i? se ti?e ?ovjeka koji pritje?e u pomo? onima koji su u potrebi; ti?e se osjetljivosti koja u bli?njemu prihva?a Boga.

Bo?i? je Bog koji je postao ?ovjekom, koji boravi u ljudskoj naravi, ali vjera u njegov dolazak u tijelu upu?uje na vje?nost, na zajedni?tvo s Bogom na koje smo kao ljudi pozvani. S Bo?i?em zapo?inje onaj danas koji se prote?e na svaki dan ljudske povijesti.

Bo?i? je taj danas, koji daje smisao na?oj sada?njosti. No, Bo?i? se objavljuje i prihva?a u malenome, u redovitosti, u onome ?to ?ivot ?ini lijepim, svakida?nje uzvi?enim. Ba? zato ga znaju istinski prihvatiti maleni i siroma?ni, kao ?to su betlehemske pastiri. Za njih taj doga?aj nije bio sablazan, nego radostan doga?aj, u kojemu posebno mjesto ima Marija, bri?na ?uvarica i njegovateljica ljudske krhkosti.

7.

Maleni s pouzdanjem u Boga pobje?uju

Dok razmatramo Bo?ju rije? o Isusovu ro?enju i ?itamo je vo?eni Papinim razmi?ljanjima, ne mo?emo izostaviti misli koje pitaju o hrvatskom Bo?i?u. Kakav je on ove godine? Osje?amo li radost koju sa sobom nosi, ili je ta radost naru?ena nekom gor?inom, umorom, ?ivotnom tjeskobom?

Molim Gospodina da ?ivotne pote?ko?e ne pritisnu du?u do te mjere da se ne usudimo vidjeti Boga koji nam dolazi u na?im svakida?njim hrvanjima i ?ivotnim brigama. ?to re?i o nezadovoljstvu u dru?tvu; o neuspostavljanju razgovora; o nebrizi za tu?e potrebe, o neosjetljivosti za ugro?ene, o nemaru u upravljanju dru?tvenim dobrima?? Svjesni smo da smo i u hrvatskom dru?tvu dionicikulture odbacivanja i ba? zato kao vjernici molimo Boga da nas pohodi i daruje nam snagu svoje malenosti, da - bez obzira na komentare - ne prestanemo ponajprije moliti, ali i zauzimati se na razli?ite na?ine za obitelji, za nero?ene, za nezaposlene, za branitelje, za besku?nike, za nacionalnu ba?tinu?

Ali, ?to zna?i to zauzimanje za nekoga i ne?to, koje je potrebno cijeloj Domovini? Zna?i ponajprije ne ?utjeti pred ga?enjem otajstva ?ivota, kao da nas se to ne ti?e; zna?i ne odustati od brige za obitelj; zna?i sudjelovati u odgoju svojim kr??anskim stavovima; zna?i ne bojati se svjedo?iti istinu; zna?i potra?iti zajedni?tvo, posebno kr??ansko zajedni?tvo, kada osjetimo da smo sami preslabi; zna?i, i u politici, biti uz one koji se izla?u za obranu nosivih vrjednota hrvatskoga dru?tva; zna?i ne dopustiti da budemo potkupljeni ili ucijenjeni u svojoj slobodi... Jer, ?emu sve vrjednote o kojima se tako ?esto govori, ako ih dajemo u besćenje i ako se povijamo trenuta?nim mo?nicima? Ne u?e li nas sveti da su maleni, s pouzdanjem u Boga, pobjedili silu i nasilja svijeta?

8.

IZ LJEPOTE NI?E VELIKA SNAGA

Bra?o i sestre, Bo?i? je lijep i ostaje lijep i za nas, hrvatske vjernike i vjernice. Ne udaljimo tu ljepotu iz svoje Hrvatske. Iz prepoznavanja ljepote ni?e velika snaga. Ne smijemo smetnuti s uma da Isusa nisu prihvatili oni koji su smatrali da znaju sve odgovore, oni koji su sebe dr?ali u?enima i sigurnima. Ba? su oni bili razlog odbacivanja najslabijih, oduzimali im dostojanstvo i gurnuli ih na rub doga?aja.

No, ro?enje nebeskoga Kralja prepoznali su ljudi koji su ostali blizu stvorenomu svijetu, u brizi za svoje obitelji, blizu zemlji i

otvoreni nebu. Njima je darovana i najljep?a umjetnost bo?i?ne no?i, predivan prizor, likovni izra?aj svjetla i mirisa, glazbeni koncert nebeskih bi?a koja su ispjevala veli?anstvenu poeziju koja je sezala do dna ljudske du?e. Tomu svjedo?i i na?a crkvena i narodna bo?i?na ba?tina.

I danas, dok nas ti?te mnoge te?ko?e, pozvani smo po?i od biti, od jezgre, a to je po?tivanje otajstva ?ivota, po?tivanje obitelji, ure?uju?i dru?tvo na po?tenju koje je za nas vjernike uvijek u odnosu prema Bogu.

Ove godine posebno molimo i za zagovor i za progla?enje svetim bla?enoga Alojzija Stepinca. Od njega trebamo u?iti i oslu?kivati ?to su bile njegove rije?i u drugom vremenu, ali pred sli?nim izazovima. Te?ko da bi netko rekao da nije rije? o sada?njim okolnostima dok ?ita sljede?e rije?i Bla?enika:

»Uzdisali su minule godine radnici, jer nijesu imali dovoljno posla, da zaslu?e kruha sebi i svojim. Uzdisali su poslodavci, jer su ih nerijetko smetali u poslovanju ?trajkovi [?] Uzdisali su vjeronici zajmodavci, jer ne mogahu do?i do svojih tra?bina. Uzdisali su du?nici i zajmoprimci, jer ne imahu od kuda da udovolje svojim obvezama. Uzdisali su trgovci i obrtnici i seljaci, jer je usljed nov?ane krize gotovo zapelo svako poslovanje. Uzdisali su i potro?a?i, jer ne imahu ?ime da namire, ?to im je potrebno za ku?u i familiju? Jednom rije?i ispunilo se ono, ?to je rekao prorok: Ponestalo je svake radosti, oti?lo je svako veselje! [?] Ne uzdi?e danas slu?ajno i sluga i gospodar, poglavar i podlo?nik, seljak i gospodin, u?en i neuk. Vi?e se na komunizam i kapitalizam, na revolucije i ratove, i s pravom, ali ne valja nikad smetnuti s uma, da je zadnji razlog svim bijedama i nevoljama ?to ti?te ?ovjeka i ?ovje?anstvo, prestupak zakona Bo?jeg i pravde Bo?je!« (Propovijed u zagreba?koj katedrali na Staru godinu 1936.).

Zato ovoga Bo?i?a molimo pouzdanje u Gospodina, njegovu radost i snagu da ne posustanemo, odbacuju?i Bo?ji zakon, nego da zahvaljujemo u nadi. Zazivaju?i Bo?ji blagoslov na vas, va?e obitelji, na sve Hrvatice i Hrvate u Domovini i inozemstvu, vjerni?ki ?estitam: Sretan Bo?i?! ?elim blagoslovom ispunjene sve dane nove 2015. godine!

U Zagrebu, o Bo?i?u 2014. godine.

? Kardinal Josip Bozani?
nadbiskup zagreba?ki